

Posudek oponenta bakalářské práce

Instituce: Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Název práce: Potenciál občanské pomoci lidem bez domova

Jméno studentky: Barbora Ordošová

Jméno vedoucího práce: PhDr. Pavel Pěnkava, Ph.D.

Jméno oponenta práce: JUDr. Daniel Bartoň, LL.M., Ph.D.

1 Struktura a obecná charakteristika práce

Předložená bakalářská práce pojednává o občanských (dobrovolnických) iniciativách v oblasti pomoci osobám bez přístřeší. Nejprve se snaží představit bezdomovectví a způsoby jeho řešení v českém kontextu. Následně shrnuje výsledky rozhovorů se zástupci dobrovolnických iniciativ v této oblasti a snaží se z nich vyvodit nějaké závěry.

Práce si klade ambice, které jsou nepochybně chvályhodné, ale některé z nich (resp. jejich formulace) dle mého názoru příliš neodpovídají charakteru akademické práce (např. *vyzdvihnout solidaritu, altruismus a dobře myšlenou pomoc osobám bez přístřeší a lidem v nouzi* nebo *akcentovat významnou roli dobrovolnických skupin*). Mám za to, že cíle kvalifikační práce by měly být v tomto ohledu spíše popisné, tj. např. zjistit, jakou roli dobrovolnické skupiny hrají nebo zda a jak se v praxi projevují solidarita či altruismus. Tím, že se tyto fenomény popíší a zasadí do kontextu může dojít k jejich vyzdvižení, kritice nebo třeba obojímu (oba takové výsledky mají nepochybně své místo).

Předložená práce ve své struktuře a při popisu systému řešení bezdomovecké problematiky vychází z primátu státu, ačkoliv je z dalšího textu práce zřejmé, že ve většině historických období i v současnosti sehrávali důležité (důležitější) role jiní aktéři než stát. Centrální úloha státu v této oblasti (stejně jako v mnoha jiných) si zaslouží důkladnou reflexi, neboť je charakteristická pro totalitní společnosti, česká společnost s ní má rozsáhlé zkušenosti a stále je přítomna v myšlení mnoha lidí (jak je zřejmé i na předložené práci). Mám za to, že pokud by úloha státu byla více (řádně) reflektována, proměnilo by to strukturu práce i výsledky, ke kterým dospěla.

Charakteristika působení nevládních neziskových organizací je velmi obecná, poměrně zavádějící a čerpá ze starších (neaktuálních) zdrojů. Mísení starších a novějších zdrojů je zřejmé např. u zmínky o spolcích dle zákona o sdružování občanů, což je zřejmý nesmysl (z terminologického hlediska je na místě rozlišovat *občanská sdružení* a *spolky*, resp. stav do konce roku 2013 a od počátku roku 2014). Dělení nevládních neziskových organizací pracujících s lidmi bez domova dle jejich právní formy nepovažuji za příliš přínosnou typologii a není mi zřejmé, proč ji studentka zvolila; k volbě konkrétní právní formy mohou zakladatele vést velmi různé důvody, které nemusí mít příliš silnou vazbu na náplň jejich činnosti, resp. poskytované služby.

Z hlediska právních forem studentka opomenula společnost (societu) dle § 2716 občanského zákoníku. Tento institut díky své neformálnosti může být užitečný především pro popis zkoumaných občanských iniciativ.

Z hlediska záběru práce není zřejmé, nakolik jsou popisované skutečnosti a vyvozované závěry použitelné pouze pro Prahu, pro Českou republiku nebo obecně. Vzhledem k tomu, že se výzkum týkal pouze pražských občanských iniciativ, považoval bych i s ohledem na rozsah práce za přiměřené, aby se celá práce jasně zaměřila pouze na Prahu (s případným zasazením do českého a mezinárodního kontextu).

Pokud jde o zkoumaný fenomén, nejsem si jistý, zda se studentce podařilo dostatečně přesně vyjádřit, jakým dobrovolnictvím se zabývá, jakým nikoliv a proč. Mimo záběr práce zůstali dobrovolníci,

kteří nepůsobí ve zkoumaných neformálních iniciativách nebo spolcích neposkytujících primárně sociální služby. Může jít například o dobrovolníky pracující pro nevládní neziskové organizace poskytující sociální služby (na základě zadání státu); v takových případech dochází k mísení přístupu dobrovolníků, nevládních neziskových organizací a státu, což je fenomén, který může problematizovat závěry o specifické roli dobrovolnických skupin.

Pokud jde o předloženou práci jako celek, mám za to, že studentka často klouže po povrchu a vybírá si dílčí témata (příklady), aniž by bylo zjevné, proč – a jak zapadají do celkového obrazu. Uvádí řadu obecných tvrzení bez uvedení zdroje a bez uvedení postupu, kterým se k nim dopracovala. Závěrečné pasáže práce obsahují nepatřičná konstatování jako např. *Konstatuji, že se mi podařilo popsat fenomén dobrovolnických skupin. . . .* Mám za to, že by předložené práci prospělo, kdyby se její autorka nesnažila čtenáře přesvědčit o dosažení svých cílů tímto způsobem, ale přesvědčivostí prezentovaných výsledků, argumentů a závěrů (které mluví samy za sebe).

2 Formální a jazyková stránka

Z formálně jazykového hlediska je práce napsána srozumitelně a s nevelkým množstvím pravopisných chyb, byť jazykovou korekturu by si text ještě zasloužil.

Nepovažuji za vhodné psát letopočty jen ve formě 89 nebo 48, neboť takové určení nemusí být vždy jednoznačné.

Informovaný souhlas (příloha č. 2) neobsahuje informace, které by odpovídaly účinné právní úpravě, především Obecnému nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR).

3 Zdroje a literatura

Práce vychází převážně z českých odborných zdrojů, dokumentů veřejné zprávy a webových stránek jednotlivých organizací a iniciativ. Chybí výraznější zastoupení zahraniční literatury.

4 Závěr a hodnocení

I přes výše uvedené připomínky považuji předloženou práci za způsobilou k obhajobě. Navrhuji klasifikaci *dobře (C)*.

5 Otázky k obhajobě

K zamyšlení a k diskusi při obhajobě navrhuji následující otázky:

- Nakolik je zkoumané dobrovolnictví oddělitelné od ostatních forem pomoci osobám bez domova? Jak do toho zapadají dobrovolníci pracující pro nevládní neziskové organizace?
- Jsou přínosy dobrovolnictví pojmenované v práci jedinečné, nebo se mohou vyskytovat i v pomoci poskytované ostatními aktéry, pokud přijmou opatření k odstranění kritizovaných nedostatků?
- Jakou roli by podle Vás měl hrát stát v poskytování pomoci osobám bez domova, a jakou roli by měli hrát ostatní aktéři?

V Praze dne 1. září 2020

Daniel Bartoň